

91146R

NEW ZEALAND QUALIFICATIONS AUTHORITY
MANA TOHU MĀTAURANGA O AOTEAROA

Level 2 Sāmoan, 2014

91146 Demonstrate understanding of a variety of written and/or visual Sāmoan text(s) on familiar matters

9.30 am Wednesday 19 November 2014

Credits: Five

RESOURCE BOOKLET

Refer to this booklet to answer the questions for Sāmoan 91146.

Check that this booklet has pages 2–4 in the correct order and that none of these pages is blank.

YOU MAY KEEP THIS BOOKLET AT THE END OF THE EXAMINATION.

FIRST TEXT: O le feiloa'iga i le tinā moni

Read 'O le feiloa'iga i le tinā moni'. Use the text to answer Question One and Question Two.

E le'i mafai ona tāofiofi loimata o le ali'i o Filipino lea ina ua fa'amatala e lona tamā le māfua'aga o le lātou malaga mai i Sāmoa nei. O le sa'iliga o le tinā na fānaua lēnei ali'i ma vaetama atu ai i se ulugāli'i Amerika, o ni tagata na sa'ili i le Pasefika mo se la fānau. Na fa'atautaia le vaetamaga o le ali'i o Filipino a o pepe, i le fa'atoā ono o ona masina, ma o le sefulutasi lea o tausaga talu ai ona malaga mai lea lulugāli'i ma fa'amautū ai pepa o le vaetama atu o lenei

tamaititi. E telē le galuega a le 'āiga o mātua Amerika o Filipino na faia i le vaetama atu o ia ona e 'avatu o ia e pipi'o i totonu ona vae. Na ta'ua e lēnei ulugāli'i o se foma'i fa'apitoa lona tomai i le togafitia o ia itū'āiga fa'afitāuli na ia fesoasoani iā Filipino. E fa'apea na alu lelei le lua masina o feagai ma togafitiga o vae o Filipino se'ia o'o lava ina toe sasa'o lelei ona vae ma lana savali.

E le'i iai se feiloa'iga ma le tinā moni o Filipino, 'ae na o le igoa lava o Mareta lea na lā mauaina ma o le igoa lava lea na 'amata ai sa'iliga a lea ulugāli'i a o tuputupu a'e le lā tama ona o le lagona, e tāua tele le iloa e Filipino o lona tupu'aga ma lona fa'asinomaga. "O ia o le Sāmoa ma o le ma taumafaiga mai i lona la'itiiti ia iloa e Filipino le Fa'asāmoa ma ia mālmalama i le atunu'u e sau ai o ia," o se fa'amatalaga lea a lona tinā mai Amerika. Na fa'apea ona manatu le ulugāli'i e 'aumi loa le la tama a'o maua le avanoa ina ia feiloa'i i lona tinā moni 'aemaise o lona 'āiga i Sāmoa. Na maua le lātou feso'ota'iga ma Mareta Kapeteni o Tuasivi, le tinā moni o lēnei tamaititi.

E to'afitu ona tei i Sāmoa nei ma o lo'o tausi lava e lo lātou tinā ona ua tēte'a mātua Sāmoa o lea tamaititi.

E tele fuafuaga a lenei 'āiga i le lumana'i ina ia mafai ai ona fa'aauau lēnei feso'ota'iga, ma na ta'ua e le tamā Amerika o Filipino, e leai se fa'amatalaga e manatu i la'ua e tataua ona nanā mai i le lā tama. La te alolofa iā Filipino ma e ui o lea ua feiloa'i atu i lona 'āiga i Sāmoa 'ae 'ua mālmalama fo'i o ia i lona 'āiga i Amerika ma e tu'u lava le avanoa iā te ia a matua ma aga'i mai ai i Sāmoa. E telē se galuega a le 'āiga o mātua Amerika o Filipino.

SECOND TEXT: 'Autalavou

Read "'Autalavou'. Use the text to answer Question Three.

O 'autalavou o ni mea fa'aona po nei. I Niu Sila ua lauolaola ma ta'atele ai. E fa'apea fo'i i Sāmoa i nu'u ma afio'aga. O le 'aumaga po'o le mālosi o le nu'u ma lona tula'i mai i totonu o Ekālesia, ua fenumia'i ai mea ona o a'oa'oga 'ese'ese. Ua aofia ai fo'i a'oa'oga e uiga i tapua'iga 'ae maise o aganu'u po'o fa'afiafiaga, pese ma siva.

Pau lava le mea ua fiu ai

le to'atele o mātua, e lē na'o mea lelei e maua mai ai i le fa'atasiga, 'ae fotua'i mai ai fo'i ma le tele o fa'afitāuli. Fai mai ni isi, o sa'iliga āvā ma su'egā tane o lo'o faia ai. O le teineitiiti na lē iloa faita'a 'ae tēte'i mātua i le tū mai ma le fa'afafa. A lē o lenā, na o le ō i ta'aloga 'ae ua lē aogā i fe'au. O ni isi e fiafia i ai ma lagolago, fai mai e leaga lava o le tagata 'ae e lē o le māfutaga. E māfuta ai le to'atele o le tupulaga ma māmamalama ai le tasi i uiga o le isi i le vā feāloa'i, fetufaa'i, ma felagolagoma'i. O le to'atele o ni isi alo po o fānau e tausa'afia tele i totonu o 'autalavou, e āmio maualalo ma agamalū i taimi 'uma. E fa'atamāli'i ma tauagafau tū ma aga. E lē tōsina i amioga a nisi fānau, le lā'au e ati e matua ma ona lau. 'Amu'ia se matua ua i ai ni alo fa'apea 'auā o le fua lea o galuega lelei sā lūlū. Fa'aaogā ma taumafa ina ua tupu ma fua 'auā sā lē mapu le tinā i le faupō, fauao. Sōia ona ua pau lava e lē tutusa lā'au o le vao. E tofu lava le fugālā'au ma si ona sasala e ui lava ina fa'ataga ma ni isi o aga, a'o mea fo'i na ui mai ai mama ma papa.

THIRD TEXT: Feso’ota’iga i taimi o fa’alavelave fa’alenatura

Read ‘Feso’ota’iga i taimi o fa’alavelave fa’alenatura’. Use the text to answer Question Four.

Ua ‘avea ai nei Sāmoa ma atunu’u muamua o le Pasefika ua fa’aaogā ai feso’ota’iga fa’auāealesi o fausaga fa’aonapo nei, e fa’aaogā i taimi o fa’alavelave fa’alenatura e tutupu fa’afuase’i, e pei o mafui’e, afā fulifaō, ma sūnami. Na soisoī nisi o minisitā o le Kapeneta na ‘auai i le fa’alauiloaina o lea feso’ota’iga ina ua tatala e le Palemia feso’ota’iga i lona vala’au lea i nofoaga i Upolu ma Savai’i.

O le mālie o lea fo’i vāega o le sauniga ona e vala’au atu ‘ae lē tali mai se isi. Ina ua tali mai le nofoaga i Asau, na fesili le Palemia i le tagata na tali maia po’o ā ana mea o lo’o fai. Na ‘uma lea fa’apea atu le ali’i Palemia, ia alu loa e mālōlō. O se faleaitu mālie i le to’atele na molimauina lea sauniga ona o āga ma tala mālie a le ta’ita’i o le Mālō. O lea feso’ota’iga ua ta’ua o le Emergency Radio Network, ua so’o ‘ātoa ai le atunu’u i lona mālosi ma o le ‘ā vave feso’ota’i atu ai i so’o se itū o Sāmoa ‘aemaise lava nofoaga e tū mamao e ono ogaoga ni a’afiaga i ni fa’alavelave fa’alenatura ‘ae mana’omia vave ai se fesoasoani mo tagata. E pei ona silafia o nisi o fa’alavelave fa’apēnei ua tuana’i sa iai fa’alētonu na a’afia ai galuega fesoasoani ona o le lē maua o se feso’ota’iga tau telefoni ona ua fa’alētonu nofoaga o ia feso’ota’iga ona o afā malolosi.

O le Mālō o Ausetālia ma Niu Sila sa fesoasoani i le fa’atupeina o lea galuega mo le fa’apipi’ina o nofoaga o feso’ota’iga fou nei, ua tapuvae tasi lona nofoaga ‘autū i le vāega o le fuimū ma galuega lavea’i mo fa’alavelave fa’afuase’i. O le ‘ā fa’aaogāina fo’i lēnei feso’ota’iga e le komiti a le mālō mo galuega i taimi o fa’alavelave fa’alenatura lea o lo’o aofia ai i totonu nisi o matāgaluega a le mālō e pei o le ‘ofisa o leoleo ma isi. E sefulutolu nofoaga ‘ese’ese mo nei feso’ota’iga ua mae’a fausia i vāega ‘ese’ese o le atunu’u i Upolu ma Savai’i.